

A szegedi kamara a Munkásbiztosító Pénztár baleseti előlege ellen.

A kamara a munkásbiztosító autonómiájának teljes helyreállítását kívánja.

Az Országos Munkásbiztosító Pénztár már több ízben megcselekedte, hogy kezelési hiányának fedezésére egyszerűen balesetbiztosítási előleget róna ki az iparosokra. A költségek fedezésének ez a kényelmes, de legkevésbé sem indokolható módja, mindig nagy elégedetlenséget váltott ki az iparosok köréből, de különösen sok panaszra adott alkalmat most, amikor a kereseti viszonyok szinte katasztrofálisan rosszak és főleg a kisebb iparosok nemcsak a költségek előteremtésére, de még rendes üzemi fenntartására is drága kölcsönpénzeket kénytelenek igénybevenni.

Az ilyen természetű és teljesen jogosult panaszok által indítva a szegedi kereskedelmi

és iparkamara nagyon határozott hangú felterjesztéssel fordult a népjóléti miniszterhez, amelyben érdekeltjei nevében tiltakozik ezen előlegkivetési rendszer ellen. A kamara felterjesztésében rámutatott arra is, hogy a pénztárnál uralkodó bajoknak egyik legfőbb oka, hogy az évekkel ezelőtt felfüggesztett autonómiát még nem állították helyre, hanem miniszteri biztossokkal gazdálkodnak és az intézményt tulságosan elbürokratizálni engedték, ami az adminisztrációt rettenetesen megdrágította. Ezért a kamara a bajok orvosolásának gyökeres megoldása gyanánt az autonómia teljes helyreállítását, illetőleg az évek óta beígért munkásbiztosítási törvényjavaslatnak a meghozatalát jelölte meg.

A szegedi ébredők egyetlen állami tisztviselőt sem találtak aki elfogadta volna az elnöki széket.

Vasárnap választ elnököt a szegedi Éme. — A jelöltek Szécsényi István és Balló István. — Vasárnap határoznak a jövő munkairányáról is.

Nagy és izgalmas vasárnapja lesz ma a szegedi ébredőknek. Ezen a napon fogják betölteni a hónapok óta üresedésben lévő elnöki széket és ezen a napon fogják határozni arról, hogy ismét a „valódi tettek” mezejére lépnek-e a szegedi ébredők, vagy pedig megmaradnak abban a csendes helyzetben, amely a legutolsó időben jellemezte a szegedi ébredők munkáját, amely szükségképpen nem tudott felmutatni „eredményeket”, mert hiszen a legutolsó időben nagyon leolvadt a szegedi ébredők száma. A megválasztandó elnök személye egyáltalán utmutatás lesz arra is, hogy milyen irányban akarnak tovább dolgozni a szegedi ébredők akkor, amikor a budapestiek körében is inkább a ping-pongozás körül szöve az egyéni akciók leviteléért.

Mint ismeretes a szegedi ébredőket megalakításuk óta Lábos Endre, míg a legelső időben Tarpa híres követe és a Tíz illusztris szerkesztője vezette. Az elnöki szék pedig megüresedett akkor, amikor Lábos Endre az elmúlt nyáron egy fűrdőzés alkalmából szerencsétlenül a Tiszába fullt. Az első időben igen „teljes” és „akció” működést fejtettek ki a szegedi ébredők is a budapesti mintára és a munkásságából a választási akciókon kívül kiemelkedik az, amikor Lábos Endre vezérletével a színházba tüzoltóletrát vontattak és bemeszeltek a függöny hirdetésait. A másik kimagasló tett a szabaddómives páholy elfoglalása volt, amikor

Zsirkay János vezérrelte a tömeget. Ilyen hősi tettek a legutolsó időben már egészen elmaradtak nemcsak az idők mulásával, hanem arányban a togozottsággal is.

Lábos Endre halála után azonnal megindultak a korteskedések és az első jelölt Balogh Lajos volt, akit szénegynökségeiről ismernek. Ez azonban nem volt komoly dolog, az ébredők komoly és egyben hazafias és tettekre kész embert akartak az elnöki székbe tölteni. Kandidáló bizottság állt össze és a főnti tulajdonságok mellett kimondták azt is, hogy a jövőendő elnöknek tekintélyes dílszu embernek kell lenni, hogy végre tekintélyt adjon az ébredőknek.

A legkülönbözőbb kérések, deputációk folytak hosszú heteken keresztül. Az ébredők informálódtak a legkülönbözőbb állami hivatalokban, vasútnál, postánál, ügyészségnél, törvényszéknél, pénzügyigazgatásnál és máshol, de állami hivatalokban senki sem akadt, aki elfogadta volna a díszes pozíciót.

Az ébredők azonban nem kedvelen edtek el a kudarcra és nem vették az idők jelének azt, hogy mindentől visszautasításra találtak: — és ekkor merült fel az a terv, hogy az elnököt az egyetem környékén kellene megkeresni. Többek között felmerült Györfy egyetemi tanár neve is, de a professzor elhárította magát a jelöltségtől. Az ébredők most már az ügyvédek keresését fel, azonban itt sem akadt vállalkosó, hogy pedig a vasárnapi elnökválasztó köz-

gyűlésre mindössze két komoly jelölt maradt: dr. Szécsényi István ügyvéd, Piroskáké v. d. és Balló István nyugalmazott tanfelügyelő és a MOVE főtitkára. Az ébredők természetesen kétféleképpen különültek.

Az egyik részhez azok csatlakoztak, akik visszaakarják hozni a Zsirkay-féle legendás időket, akik ismét a tettek mezejére kívánják vinni az ébredőket, akik hevesen kifakadtak Lendvai és Kádár Lehel mintájára a ping-pongozás ellen. Ezek az ébredők nem látnak szívesen Balló Istvánt az elnöki székben és azzal érvelnek, hogy Balló idősebb ember, aki nem megfelelő arra, hogy az ébredők a jövőben visszatérjenek Zsirkay társaságára.

Igy ez az intranzigensebb rész inkább Szécsényi István felé húz, aki a szegedi ébredők körében jobbra Piroskáké védelmének elfogadása után kezdett szerepet játszani. A csongrádi bombapörben kifejtett eredményes munkássága után többek között díszletrák lettek a Déli déli Otthonnak, ekkor már képviselőjelöltségről is kezdtek beszélni és nem sokára érdemei elismeréséül meg is választották Lábos Endre mellé társelnöknek. Ha azután közbe nem jöttek volna bizonyos események, úgy ma kétségtelenül egyedülálló komoly jelölte lenne Lábos örökének.

Közben azonban nyilvánosságra került az, hogy igazgatósági tagja volt az egyik úgynevezett összeomlott zsidó-banknak. Az intranzigensek ezt rossznéven vették Piroskáké védőjétől, de többet beszéltek ezután arról a pererről, ahol Szécsényi volt a sértett. Az a per pedig az ismeretes Tumbász Béla-féle váltóügy volt és ezt sokan nagyon rossz szemmel nézték. Így azután most neves ellenzéke van az ébredők között is és a választás kimenelele teljesen nyílt. Az azonban bizonyos, hogy a tettekre kész szívesebben látnák az elnöki székben Szécsényit, mint a korosabb Balló Istvánt.

A szegedi ébredők elnöki korteskedésének tanulsága az, hogy az ébredők nem tudtak találni egyetlen aktív és előkelő dílszu belüli állami tisztviselőt, aki 1926-ban elvállalta volna egyesületük elnökségét. A vasárnapi közgyűlésen — ahol határoznak az alelnöki állás betöltéséről, valamint a választmány kiegészítéséről is — mindenesetre nagy összecsapásra van kilátás és ezen a gyűlésen jelölik meg azt az utat, amelyen a jövőben haladni akarnak.

BÁLI RUHÁKHOZ

csipkék, szallagok, gyöngyök stb.
minden kivételben, óriási választékban

Pollák Testvérekénél

Csekonics ucca és Széchenyi tér. 176

Rovó Somogyi.

Írta: Móra Ferenc.

A szegedi Somogyi-könyvtárban diszhelyen, lakat alatt őrzgetünk kilenc könyvet, amelyekről csak egy katalógus alapján nem igen lehetne ki találni, mivel szolgálták rá erre a tisztességre.

Nem olyan könyvek, amelyeket ritkaságoknak lehetne mondani. Legtöbbjük minden papi és jogi könyvtárban megvolt még a múlt század elején is. Egykoru sima pergament-kötésük se nagyon emeli az értéküket. Még tán legszemrevalóbb köztük az orvosi könyv, Windhagen Joachim gróf könyvtárából. Datált ex libris beleragasztva, superlibrisnak a Windhagen-cimer beleprésselve, kegyetlenül ágaskodó sasok, griffek, oroszlánok. De ezek a fene állatok se tudták a balesetektől megóvni a gyógyíthatatlan betegségekről szóló tudós könyvet. Az őrlapjai gyerekes ákombákomokkal vannak teleírával, amik inkább hajaznak tollal papírba metszett runákhoz, mint akármilyen bevett ábécéhez. A levelein pedig égési sebek mutatják, hogy a könyv valamikor tűzben járt. Vagyis inkább, hogy valamikor tűz járt benne. A szép kerek lyukakat talán szivartűz égette, mindenesetre kormányozható tűz, amely csak egy levélben dult egyszerre, de az előtte és utána levőt még csak meg sem pörkölte...

Az ákombákomok és az égési sebek különben a többi nyolc könyvben is megtalálhatók. Csak annyiban váltanak egymástól, hogy a lyukak különbözőképpen vannak csoportosítva és az ákombákomok tintája hol fakó-zöld, hol fakó-rozsda-barna, de mindig olyan nagyszerűen fakó, hogy annál különös fakóságot még igazi nyelvemléktől se lehetne kívánni.

A Somogyi-könyvtár ákombákomos könyveiben valóban nyelvemlékek vannak, csak hogy hamisított nyelvemlékek. (Bőrdog idők, mikor még csak nyelv-

emlékeket hamisítottak!) A magyar nyelvemlék-hamisítványok családfáján ezideig ezek az utolsó hajtások, még pedig igen nevezetes hajtások: rovásírással hamisított nyelvemlékek. Ennek köszönheti ez a kilenc könyv, hogy külön kopsorban tartogatjuk a ritkaságaink közt. Megérdemlik, mert a Somogyi-könyvtár minden kincsével együtt nem emlegetik annyit, mint ezeket. Leírták, fotografálták, magyarázták, egymás fejéhez verték őket tudósok, írók, újságírók, művészek; foglalkozott velük napilap, tudományos szemle, vicclap, akadémia, vidéki képviselőtestület. A legkülönösebb vadrózsza-per volt, amely állt egy esztendeig tartott.

1902 szeptemberében leplezték le a zillahi Tuhutum-emléket, Fadrusz János „pogány-oltár”-át. Hatalmas kőpiramis, tetején a napba néző turulmadárral, tövén kőből faragott bölényfej, lökoponya, — nem hiányzik itt, csak a táltos. De az is csak személy szerint, mert a szelleme ott lebeg: a gyönyörű emlékmű oldalába valódi ősi „táltos-énekek” vannak berögzve valódi ősi székely betűkkel. Aki olvasni tudná őket, az nagyon épülne rajtuk, mert Tuhutum apánk idejében már nagyon fejlett volt a szittya metafizika és a táltosok a végzett theológusok nyelvén beszéltek. Ime például az egyik táltos-éneknek székely rovásból mai betűkkel átirított szövege:

Kádár táltos tisztelte lebegőt,
Dicséretére igyen énekelt:
Lebegő-ég, ki betöltöd eget,
Kör-lebeged egész kerek földet,
Te arc mennyi testeknek lelket,
Hogy alul bűngön elé-keringnek,
Világot adnak szemünknek,
Győzőt ármány sötérlétnek,
Gyállo ember is te tüled lelkezik,
Örök istenig emelkedik...

A magyar sajtóban futótűz gyanánt szaladt szét a szenzáció! Fadrusz nemcsak nagy szobrász, hanem nagy tudós is. Megtalálta valahol az ősi

magyar írással írt nyelvemlékeket, amikről a hivatásos tudósoknak sejtelmük se volt. Persze így szokott ez lenni mindig. Az intuíciónak a művészeknek adatik, a tudós csak gáncsokodni tud és hibát találni a kész munkában. „Csudálnánk, ha most is úgy nem lenne”, — írta bölcs előrelátással az egyik nekiltekesebb újság.

Valóban úgyis lett. A tudósok kíváncsiságnak kezdtek, hol találta a művész a táltos-énekeket. Fadrusz nem jött zavarba. Megnevezte öreg Tar Mihály és fia, Tar István omori szántóvető embereket, akik még ismerik a rovásírásnak az őskortól örökölt titkát, ők rótták elő mintának a táltos-énekeket is. Hát Tarék hol jutottak ezekhez az ereklékhez? Mert hogy ők nem csinálták, az világos. A betűket róhatta az ő kezük, de a körlebeg, meg a bűng, meg az ármány nem lehetett az ő találmányuk.

Az omori jámbor rovók is igazolták magukat. Öreg Tar Mihály csakugyan ismerte a hun-szittya rovás-ábécét, de csak egy népszerűsítő tudományos munkából s elmulatgatta magát vele. A táltos-ének szövegét pedig Király Pál nagyságos urtól kapta, aki a buadi paedagógium jeles tanára volt s ismert lelkes kutatója a rovásírás rejtélyeinek.

A tudós habozás nélkül vállalta is a táltos-énekeket. Ő azokat egy régi kéziratban találta, amelyet Karacsay Clemence grófnőől kapott és arról nevezett el Karacsay-kódexnek. Ezt a megfakult írást, valami várégésnél meg is rongálódott rovásírásos kéziratot a boldogult Somogyi Antal fedezte fel valahol, aki ismert politikus volt, Deák Ferenc barátja, tanult és tudós férfi, nagyérdemű hazafi, akinek az emlékéhez gyanúsítáz nem férhet, a Karacsay-kódex hitelessége kétségtelen, az a rovásírás egyetlen összefüggő, nyelvemléknek is kimondhatatlan becsű klenódiuma.

Erre azonban előállt Reizner János, a szegedi Somogyi könyvtár igazgatója az 1582-es Ciceróval és a többi nyolc könyvvel: azok mind rovásírásos